

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 20 K,
za dijake 12 K.

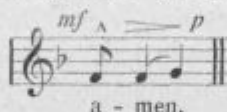
Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Lotimo se novih koralnih intonacij in napevov!

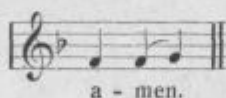
Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

Gledé slovesnega načina prefacije, ki sem ga obravnaval zadnjič, bi še opozoril pevski zbor, da „amen“ pri prefaciji se pravilno poje tako-le:

Zlog „a“ se torej kratko poudari, „men“ pa decrescendo zategne. Tako sem slišal pri benediktincih v Sekovi, tako ima tudi Springer (gl. Musica Divina 1916 str. 4) in drugi. Vsekako se mi zdi to pravilneje, kakor pa ima n. pr. dr. Mathias v svojem „Epitome ex Editione Vaticana Gradualis Romani“ str. 124*, kjer stoji že na prvem zlogu „a“ četrtnika, torej v gorenji transpoziciji tako le:

Ravno tako, kakor pri slovesnem načinu, se poje „amen“ tudi pri ferijalnem in slovesnejšem načinu prefacije, pri „Pater noster“ in pred „Agnus Dei“.

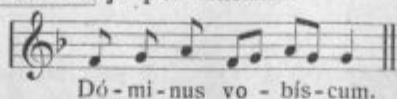
2.) Ferijalni način prefacije.

V tem tonu se poje prefacija tedaj, kadar se tudi oracije morajo peti ferijalno, torej kadar je „festum simplex“ ali „de feria“, zlasti pa pri vseh črnih petih mašah.

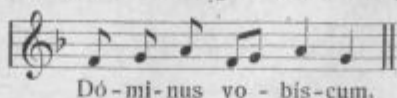
Pri črnih mašah se je pela do predkratnim navadna ferijalna „praefatio communis“. V najnovejšem času pa smo dobili za črne maše posebno prefacijo z jako pomenljivim besedilom.

V melodičnem oziru je tudi pri tem tonu razlika med medicejskim in tradicionalnim koralom jako majhna, ali boljše rečeno, nanaša se le na nekatere notne vezave. Opozarjam na par takih malenkosti, ki jih v starih misalih lahko vsakdo sam popravi.

Po mediceskim koralu je pel mašnik:

Sedaj pa odpade vezava na zlogu „bis“, torej se mora peti tako-le:

Pevski zbor pa naj si zlasti zaznamuje razliko pri „Habémus ad Dó-minum.“ Po mediceskem načinu namreč je pel tako-le:

Sedaj pa mora peti tako-le:

Kakor rečeno, drugih posebnih razlik ni. Pač pa so sedaj oddihljaji mnogo natančneje in pravilneje zaznamovani. Dočim stoji v starih misalih za vsakim kratkim odstavkom prava pavza, je sedaj več takih nepotrebnih pavz docela odpadlo; drugje pa so oddihljaji logično pravilno zaznamovani s krajšimi črticami, pri katerih morajo biti tudi oddihljaji krajši. Pevce naj torej pazi na razliko med pravimi pavzami in med krajšimi oddihljaji; sicer pa naj se skrbno varuje, da ne bo sam svojevoljno vpeljal kakih nepotrebnih pavz, kakor je to večkrat slišati.

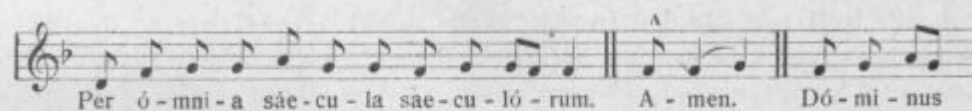
Melodije ferijalnih prefacij so sicer bolj preproste in jih prištevamo silabičnim spevom, to je takim, pri katerih pridejo na posamezne zloge posamezne note; vendar iz tega ne smemo sklepati, da je bogvedi kako lahko pravilno peti ferijalno prefacijo. Koralni učitelji tré celo, da je pravilno pevanje silabičnih spevov težje, kakor melismatičnih, to je takih, pri katerih pridejo na posamezne zloge večje ali manjše notne skupine. Pri silabičnih spevih je treba še bolj paziti, da teče spev gladko in enakomerno, seveda z zadostnim ozirom na glavne in postranske poudarke; zlasti ne smemo požirati nepoudarjenih, lahkih zlogov sredi večzložnih besed, ker bi vsled tega trpel ritem. Kakor sicer v koralnem petju, bi bilo posebno še tu napačno, ako bi kdo včasih zastajal, včasih pa bi se zopet neprimerno zaletaval.

Pri kateremkoli načinu prefacije pa mora mašnik zlasti paziti na to, da prične prefacijo v prikladni legi, ne prenizko, a še manj previsoko. Kaj rado se zgodi, da prične kdo prefacijo previsoko, potem pa se revež njenja in muči, da se človeku kar smili; ob enem pa leze polagoma vedno nižje. To se dogaja zaradi tega, ker ima dotični pred očmi le nizki začetek prefacije, namesto da bi že takoj v začetku mislil na najvišje mesto v prefaciji ter si odbral temu primerno višino.

3.) Slovesnejši način prefacije.

S tem lepim prefacijskim napevom nas je tradicionalni koral na novo obogatil. V tem tonu („tonus solemnior“) nahajamo toliko prefacij, kolikor jih imamo v slovesnem tonu („tonus solemnis“), ki sem ga že zadnjič obdelal. Ta doslej nam neznan prefacijski ton tudi sedaj ni nikdar predpisan, temveč nam je samo „ad libitum“ na razpolago. Vendar ker je zelo veličasten in melodiozen, je pričakovati, da se ga bodo vsaj o večjih praznikih marsikje z veseljem posluževali. Seveda mora potem tudi pevski zbor v tem tonu pravilno odgovarjati.

Ker je ta prefacijski ton pri nas večinoma še neznan, bo gotovo marsikomu ustreženo, ako navedem tu v primerni transpoziciji odpevanje pri tem tonu in nekaj značilnejših mest, ki se ponavljajo v raznih prefacijah.

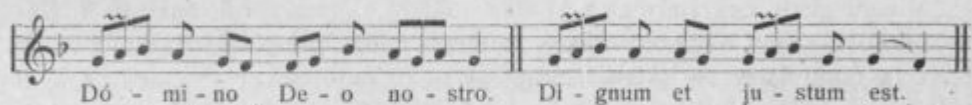
Per ó-mni-a sae-cu-la sae-cu-ló-rum. A-men. Dó-mi-nus

vo-bis-cum. Et cum spi-ri-tu tu-o. Sur-sum cor-da.

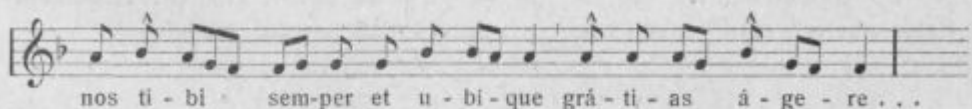
Ha-bé-mus ad Dó-mi-num. Grá-ti-as a-gá-mus

Dó-mi-no De-o no-stro. Di-gnum et ju-stum est.

Ve-re di-gnum et ju-stum est, ae-quum et sa-lu-tá-re,

nos ti-bi sem-per et u-bi-que grá-ti-as á-ge-re...

Et íd-e-o cum Ange-lis et Arch-án-ge-lis, .. hy-mnum

gló-ri-ae tu-ae cá-nimus, si-ne fi-ne di-cén-tes.

Kdo bi se drznil trditi, da ni to veličasten napev? Ali ne spominja mestoma na prekrasni velikonočni „Exsultet“? Zakaj bi torej tamkaj, kjer je to mogoče, ne dvignili zopet teh starih, lepih napevov iz davne pozabljivosti ter se jih posluževali vsaj o slovesnejših prilikah, ko nam to sedaj dovoljuje sv. Cerkev? Pregovor pravi, da razlika mika, in na ta način bi se bogoslužje nekako poživilo.

Ako se pa kdo izgovarja, da nima nobenega misala s temi napevi, mu odgovorjam, da je Pustet v Regensburgu v posebnem sešitku izdal vse tradicionalne napeve, ki se sploh rabijo pri sv. maši, in sicer — če se prav spominjam — v trojni velikosti, da se sešitek lahko prilagodi večji ali manjši obliki mašne knjige. Naslov onemu zvesku je: „Cantus Missalis Romani juxta Editionem Vaticanam“.

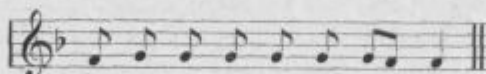
Pater noster I. dr.

Prefaciji zelo soroden spev je „Pater noster“, ki se poje na dva načina: na slovesen in ferijalen način. Na slovesen način tedaj, kadar se tudi oracije in prefacija pojó slovesno, sicer pa na ferijalen način, n. pr. pri črnih mašah.

Slovesni ton tega speva se v melodičnem oziru čisto nič ne razlikuje od medicejskega napeva. Razlika je samo gledé pavz in oddihljajev, ki so sedaj natančneje in pravilneje zaznamovani; na to razliko naj se ozira tudi pevec ter naj dobro loči prave pavze od krajših oddihljajev.

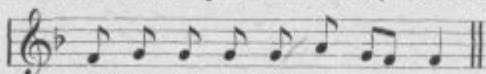
Pričenja se ta spev ravno tako z malo terco, kakor prefacija. Kako si pevec lahko pomaga, da pravilno zadene ono malo terco, o tem sem pisal v zadnji številki na strani 36. Gledé prednašanja velja tudi pri tem spevu isto, kar sem že pisal o prefaciji, zato ne bom tega še enkrat ponavljal.

Tudi gledé ferijalnega „Pater noster“ ni med tradicionalnim in medicejskim koralom nobene razlike, izvzemši zopet pravilneje zaznamovanje pavz in oddihljajev ter sklepni odgovor pevskega zbora. Po medicejskem koralu namreč je pevski zbor ob sklepu ferijalnega „Pater noster“ zapel tako-le:

Sed li - be - ra nos a ma - lo.

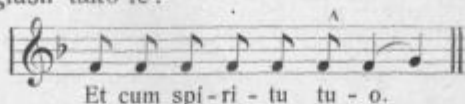
Po tradicionalnem koralu pa se glasi ta sklep tudi pri ferijalnem „Pater noster“ ravno tako, kakor pri slovesnem, namreč tako-le:

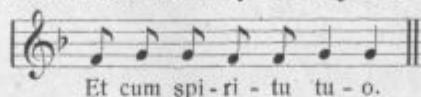
Sed li - be - ra nos a ma - lo.

Tako treba peti zlasti pri vseh črnih mašah, križevi teden pri maši „Exaudivit“ itd. Vem, da sem v „Cerkvenem Glasbeniku“ vsaj parkrat že opozoril pevske zборе na to sicer malenkostno razliko, in organista bi ne stalo drugega truda, kakor da bi popravil eno samo noto na zlogu „a“, pa vendar je pri črnih mašah še vedno slišati staro medicejsko lajno, kar dokazuje dovolj, kako malo beró nekateri organisti naše strokovno glasilo, ali — če ga bero — kako malo se po njem ravnaajo.

Isto velja o odgovoru pevskega zbora na „Pax Domini“, ki je sedaj precej različen od medicijskega. Mašnik zapoje sicer „Pax Domini“ ravno tako, kakor po medicijskem načinu, samo da za besedo „Domini“ sedaj ne stoji več prava pavza, temveč le kratek odihljaj. Odgovor pevskega zbora se je prej glasil tako-le:

Sedaj pa po tradicionalnem koralu je treba peti to mesto vsikdar tako-le:

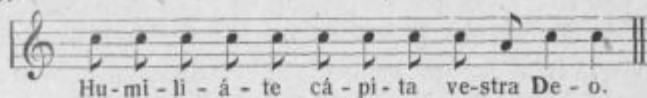

Dasi je minulo že lepo število let, odkar je nanovo vpeljan tradicionalni koral, in dasi je „Cerkveni Glasbenik“ tudi o tem odgovoru vsaj parkrat že obravnaval ter ga je g. Foerster za organiste harmoniziral, vendar sem zelo radoveden, na katerih korih se v tem oziru pravilno odgovarja. Ni treba iti posebno daleč, da ti udari na uho zopet stara lajna. In vendar bi bilo treba le majhnega truda, da bi se ustreglo želji sv. Cerkve, ki dandanes priznava le tradicionalni koral, kakor se nahaja v nanovo izdanih koralnih knjigah, kot svoje avtentično petje. —

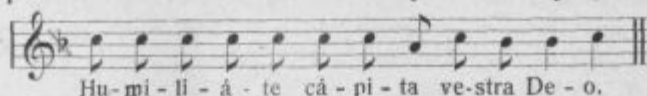
Kadar se med slovesno sv. mašo deli vernikom sv. obhajilo, kakor n. pr. véliki četrtek, poje diakom na epistelski strani s sklonjeno glavo „Confiteor“.

Pri tem spevu ni nikake razlike med tradicionalnim in medicijskim koralom. Ako poješ „Confiteor“ po starem Haberlovem „Magister choralis“, ga poješ popolnoma pravilno, kakor ga je treba peti tudi po tradicionalnem načinu.

Ako se v postnem času obhaja slovesna sv. maša „de feria“, n. pr. če pride praznik sv. Jožefa ali Marijinega Oznanenja v véliki teden, ki ima vse ferije privilegirane ter se ne umaknejo nobenemu prazniku, tedaj poje celebrant po zadnji postkomuniji še neko posebno oracijo, ki se imenuje „Oratio super populum“. Pri tej oraciji zapoje celebrant najprvo „Orémus“, nato pa zapoje diakon — obrnjen proti ljudstvu in s sklenjenima rokama — naslednje besede, ki so se po medicijskem koralu pele tako-le:

Sedaj po tradicionalnem načinu pa se morajo peti tako-le:

Nato poje celebrant oracijo „super populum“ ali na ferijalni način „tono recto“ ter brez vsake kadence, ali pa v preprostem tonu „ad libitum“ („tonus simplex“), o katerem sem obravnaval v Cerkvenem Glasbeniku leta 1916, str. 51).

(Dalje prih.)

Nekoliko statistike o orgljah v ljubljanski škofiji.

Sestavil Stanko Premrl.

(Dalje¹)

III. Kakšne so orglje z ozirom na število manualov, registrov, z ozirom na sestav itd.?

V ljubljanski škofiji imamo eno-, dvo- in trimanualne orglje.

Trimanualne kot največje se nahajajo štiri: v stolni, frančiškanski in uršulinski cerkvi v Ljubljani in v Marijinem svetišču na Brezjah.

Dvomanualnih je 123. Med temi so orglje v vseh dekanijskih cerkvah razun v Kočevju in v Moravčah. Ostale dvomanualne se nahajajo izvečine v župnih oz. samostojno oskrbovanih cerkvah. Pri podružnicah so: na Rožniku pri Ljubljani, v Büchel (župnije Poljanica), v cerkvi na blejskem otoku, v kapeli pri Kropi, v Logu pri Vipavi in pri sv. Roku (župnije Žužemberk). Razun teh so dvomanualne orglje v orgljarski šoli, kapeli hum. (l. drž.) gimnazije, novejše na učiteljišču in zasebne v frančiškanskem samostanu v Ljubljani.

Ostalih 295 orgelj ima po en manual.

Po številu registrov imamo orglje od dvainpetdesetih do treh registrov.

Trimanualne imajo največ 52 registrov: stolne, najmanj uršulinske v Ljubljani: 32 registrov; vmes so brezijanske s 47 in frančiškanske v Ljubljani s 44 registri. Dvomanualne imajo največ registrov žirovske: 38, najmanj zasebne v frančiškanskem samostanu v Ljubljani: 5 registrov. Eno-manualne imajo največ 18 registrov, namreč v Planini pri Rakeku, najmanj tri registre in sicer je takih več pri podružnicah Sv. Agate in v Vinjah (župnije Sv. Helena), Sv. Martina (župnije višnjegorske).

Med večje orglje v škofiji spadajo razen gorí imenovanih štirih trimanualnih in žirovskih dvomanualnih še sledeče dvomanualne: v nadžupni cerkvi v Kamniku in v župni cerkvi v Št. Vidu nad Ljubljano s 33 registri, na Bledu (32), na Viču (30), v Šmartnem pri Litiji (28), v Šmartnem pri Kranju (27), v Ribnici (26), v Zagorju ob Savi in Logu pri Vipavi (25), pri Sv. Petru v Ljubljani, Cerkljah pri Kranju in v Št. Vidu pri Zatičini (24), v Idriji (23), pri Sv. Jakobu in v Trnovem v Ljubljani, na Raki, v novo-meški kapiteljski cerkvi in na Vrhniki (22), v Smledniku, v Št. Jerneju, v

¹ Zadevna statistika, v kolikor sem jo dosedaj objavil, namreč: 1.) glede števila orgelj in ugotovitve cerkva, v katerih se nahajajo in 2.) glede mojstrov, ki so jih napravili, je bila objavljena v letnikih 1918 in 1919 „Cerkvenega Glasbenika“. — Dodatek k l. poglavju o številu orgelj. Vseh orgelj je 422, torej šest več, kot sem takrat poročal. Razen naštetih (glej „C. Gl.“ 1918. 1. 2. 3. štev.) se nahajajo orglje še: na Polšniku, pri Sv. Primožu (podružnica čemšeniška), na Vinj vrhu in Dolenjem Kronovem (podružnici župnije Bela Cerkev), v Ponikvah (podružnica trebanjska) in v Gabrielah (podružnica svetotrojska). — Popravek: Mesto orglje „v Bukovici“ („C. Gl.“ 1919. 5. 6. štev. stran 36) beri: v Bukovščici nad Škofjo Loko.

Stari Loki, na bleškem otoku, na Dovjem in v Trnovem na Notranjskem (21), v frančiškanski cerkvi v Kamniku, v Boštanju, pri Sv. Križu pri Kostanjevici, v Brusnicah, v Dobropolju, v Trebnjem, v Vipavi in v Žužemberku (20). Po 19 registrov imajo orglje: na Dobrovi, v Mengšu, v Kranju, v Trziču, v frančiškanski cerkvi v Novem mestu, v Mirni peči, v Postojni, v Metliki in v Št. Janžu. Po 18 registrov: na Brezovici, na Igu, v Cirknici, v Planini pri Rakeku, v Št. Juriju pri Kranju, v Poljanah nad Škofjo Loko, v Čemšeniku, na Vačah, v Radovljici, v Begunjah pri Radovljici, na Breznici, v Vel. Laščah, v Semiču in v Gor. Logatcu. Po 17. registrov: v Št. Jakobu ob Savi, v Šmartnem pod Šmarno goro. v kapeli škof. zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano, v Komendi, v Velesovem, v Št. Rupertu in v Polhovem Gradcu.

Po 16 registrov je	16 orgelj.
„ 15 „	16 „
„ 14 „	20 „
„ 13 „	19 „
„ 12 „	40 „
„ 11 „	21 „
„ 10 „	58 „
„ 9 „	35 „
„ 8 „	54 „
„ 7 „	11 „
„ 6 „	30 „
„ 5 „	11 „
„ 4 „	9 „
„ 3 „	3 orglje.

Ravnokar označene številke utegnejo biti tuptatam v toliko za malenkost različne, v kolikor je treba med nje všteti še 12 orgelj, o katerih glede števila registrov nimam podatkov. Razvidno pa je iz te statistike, da imamo primeroma največ orgelj po 12, 10, 9, 8 in 6 registrov, absolutno največ po 10 registrov.

Glede števila manualov je značilno sledeče dejstvo. Starejše orglje, narejene pred letom 1878., ko se je pričel na Slovenskem cerkvenoglasbeni preporod, imajo le bolj redko dva manuala in še ta le pri večjem številu registrov, navadno pri dvajsetih, najmanj pri štirinajstih, največ pri šestindvajsetih registrih. Novejša dela pa imajo dva manuala semtertje že pri petih, šestih itd., zelo pogosto pa pri desetih, enajstih, dvanajstih registrih.

V zadnjih 40. letih je bilo postavljenih v ljubljanski škofiji 87 dvo- in trimanualnih orgelj, od starejših, pred l. 1877 narejenih pa imamo vseh skup samo 33 dvomanualnih orgelj. Tu vidimo, kako je novejši čas spoznal in izrabil veliko glasbeno in praktično vrednost dveh oziroma treh manualov. Tudi v postavljanju orgelj sploh smo bili zadnjih 25 let v ljubljanski škofiji zelo plodoviti: kajti od leta 1891 do 1916 je bilo narejenih in postavljenih nič manj kot 116 novih orgelj in sicer:

l. 1891	. . . . .	4 nove orglje
1892	. . . . .	4 " "
1893	. . . . .	5 novih orgelj
1894	. . . . .	1 nove orglje
1895	. . . . .	4 " "
1896	. . . . .	3 " "
1897	. . . . .	5 novih orgelj
1898	. . . . .	3 nove orglje
1899	. . . . .	7 novih orgelj
1900	. . . . .	3 nove orglje
1901	. . . . .	1 " "
1902	. . . . .	3 " "
1903	. . . . .	3 " "
1904	. . . . .	7 novih orgelj
1905	. . . . .	5 " "
1906	. . . . .	8 " "
1907	. . . . .	5 " "
1908	. . . . .	5 " "
1909	. . . . .	6 " "
1910	. . . . .	10 " "
1911	. . . . .	2 " "
1912	. . . . .	6 " "
1913	. . . . .	8 " "
1914	. . . . .	3 nove orglje
1915	. . . . .	3 " "
1916	. . . . .	2 " "

Z ozirom na sestav izkazuje naša statistika največ mehaničnih orgelj. Starejši mojstri drugega sestava sploh niso uporabljali. Razlikujemo pa mehanični sestav v sestav na vlake — bolje bi rekli: smučnice in sestav na stožke. Sestav na smučnice je starejši in prevladuje pri naših orgljah do nastopa Goršiča in Zupana. Ta dva sta uvedla sestav na stožke. Zadnji čas, kakih dvajset let je v rabi pnevmatični sestav. Goršič se je posluževal pnevmatike tuptam le pri zvezah (n. pr. pri uršulinskih orgljah v Ljubljani in drugod) enako Kriegl, (pri orgljah v Štangi). Prve čisto pnevmatične orglje je Goršič naredil v Mokronogu (l. 1898). Istotako je Zupan izdeloval najprej mehanične, potem pnevmatične orglje. Milavec pa razun prvega svojega dela (orglje v Škocijanu pri Dobravi — mehanični sestav na stožke) vse pnevmatično. Enako Dernič. Milavčeve orglje na Rožniku imajo takozvani „Zwillingsystem“. Pnevmatičnih orgelj imamo približno eno sedmino od vseh skupaj. Električnih orgelj, t. j. orgelj s popolnim električnim sestavom v ljubljanski škofiji ni nobenih; pač pa imamo pri nekaj orgljah ventilatorje, ki jih gonijo električni motorji. Tako pri orgljah v ljubljanski stolnici, pri frančiškanskih (obojnih), v orgljarski šoli, v Št. Vidu nad Ljubljano, na Bledu, na Brezjah, v Kamniku, v Postojni, v Idriji in v Žireh.

(Dalje prih.)

Pregled savremene talijanske glazbene literature.

P. B. Sokol, franjevac

Umjetnost je universalna pa i tečevine duha moraju biti takove, da čovječanstvo pa makar s protivne strane svijeta uzmogne na tom graditi i usavršivati. Duh je talijanskog naroda velik u umjetnosti; pa pramda su nam sada politički neprijatelji, moramo okoristiti njegovim vrlinama. Mi u ostalom čutimo potrebu njihove lijepe glazbe, koja je proširena po cijelom svetu. Talijani mnogo i odviše proizvadjaju, pa treba imati bistro oko, da se izabere ponajbolje. Mnogima nijesu ti proizvodi nopće poznati, pa sam odložio u našim glazbenim časopisima prikazati sa kratkom ocjenom (radi dragocjenosti prostora!) savremenu talijansku crkvenu i svjetovnu glazbu.

I. Lorenzo Perosi: 1. Messa a tre voci d'uomo. L. 2'50 (3 glasni muški zbor). — 2. Missa „Te Deum laudamus“ L. 2 (2 glasni muški zbor). — 3. Missa Pontificalis — L. 3 (Sopr. Ten. Barit) — 4. Missa „Benedicamus Domino“ L. 3'50 (4glasni mješani zbor). — 5. Missa Eucharistica L. 3 (4 mješ. zbor). — 6. Missa Davidica 2'50 (3 gl. muški zbor). 7. Missa secunda Pontificalis. 3. (Alt — tenor — bas). — 8. Messa da Requiem L. 3 (3 glavni muški zbor). Sve su mise uz pratnju orgulja, a „Requiem“ takodjer uz orkestar. Dobivaju se kod Ricordi e C. — Milano — Via Berchet. — Perosi, miljenik reformatora crkvene glazbe Pija X. i glasoviti komponista oratorija, jest učenik regensburške škole. Opaža se upliv Hallerove pouke, koja je uzela za uzor Palestrinu i ostale crkvene klasike. Perosi je ipak samostalan u svojem stvaranju i velik u učinku. Muževnom melodijom prodire do sreća i uzdiše put nebesa. Za takvu glazbu treba dobar, jak i izvježban kor, ali i srednji uz razumijevanje i čvrstu volju može dostajati. Žalosno, što je ovaj veliki crkveni glazbenik ne samo publici nego i mnogim orguljašima nepoznat. Eto im sada na izbor njegovih misa. Sve su jedna ljepša od druge. Žao mi je, što radi kratkoće prostora nemogu začu u ocjenu pojedine. Nadam se doskora u dopisima i izvještajima „Cerk. Glazb.“ čitati u Perosijevo ime medju izvedenim djelima.

II. E. Bossi: „Salve regina“ (Sopran i klavir) L. 1'50. Kod Ricordi e C. Milano. Veoma zgodna stvarca za domaće religiozne zabave. Napjev je uprav zanosan ali tako svezan uz klavirsku pratnju, da se orgulje nemože nadomjestiti — M. E. Bossi: 1) Sonata in Re, 2) Pregarica, 3) Siciliana, 4) Offertorio. Sve kompozicije za orgulje. Cijena 1. F. 2'50, ostalo po F. 1'25. Ovog proljeća držao je E. Bossi više orguljaških koncerata, kojima je ponovno posvjedočio svoje virtuoštvo. Medju ostalim izvajao je i gori spomenute svoje kompozicije te je pokazao, da je isto tako velik u stvaranju kao i izvajanju. Već pogled na „Sonatu“ otkriva velikana Bachova kova, a „Pregarica“ Chopinovu nježnost. Kompozicije su teške pa zahtjevaju osim dobrog glazbala takodjer vrijednog orguljaša. Uz malo dobre volje mogla bi ih i srednja sila na zadovoljstvo izvesti pa budu i njima od sreća prepuručene. — R. Zandonai: 1) O Padre nostro, che nei cieli stai 2) Ave, o Maria. Obe su kompozicije napisane za 4 glasni muški dotično ženski zbor i orkestar ali su priredjene i

za orgulje dotično klavir. Cijena prvoj Fr. 3·50, drugoj Fr. 1·50. Riječi prve skladbe „Očenaš“ uzete su iz „Divina Commedia“ (Čistilište XI.). Zandonai je operni komponista, što se lasno opaža iz orhestralne partiture, kako s nekom lakoćom vlada svim glasbalima te ih umeće, gdje im je najzgodniji čas. Lijep će učinak imati i sa priredjenom partiturom, jer su skladbe dostojanstvene, umjetniške i skroz religiozne pa se svakemu osobito zavodima preporučuju. — L. Torchi: L'arte musicale in Italia Vol. I. (Secoli XIV, XV, XVI) Cijena Fr. 10. Italija je kolijevka mnogih lijepih umetnosti osobito glazbe. Jako je nizozemska škola prva bila u meusuralnoj glazbi, Talijani so ju odmah od njih poprimili i napokon zauzeli prvenstvo. Oni se s tim ponose pa iz zaprašenih knjižnica vade stare rukopise i na svjetlo izdavaju, da se mlađji uče i ponose. To je učinio i Torchi. Izdao je više voluma a u ovom su prvom zastupana samo prva tri vijeka (Crkovne i svjetovne skladbe). Nailazimo na imena G. Zarlino, G. Animucia, A. Zoilo, Cl. Merullo i mnogo drugih više ili manje poznatih. Ideja je hvale vrijedna pa je pojedincima i glazbenim knjižnicama preporučujemo. Sve su ove skladbe izdanja G. Rikordi e Comp. — Milano, Via Berchet 2.

III. De Crescenzo: Compositions pour piano 1) op. 58 Souvenir de Trieste (L 2) 2) op. 96 Printemps d'Amour (L 2·50) 3) op. 97 Princesse du coeur (L 2·50) 4) Au revoir au printemps (L 2·50). Kompozicije su strogo glasovirskog stila te se nemogu primijeniti drugim glazbalima. Zgodnije su za vježbu.

IV. A. Volomino. 3 Liriche per canto e piano 1) La tua pupila 2) Non so più che vorrei 3) Serenata. Sve za solo i glasovir po Fr. 2. Pisac je moderan, što se osobito iz pratnje opaža. Melodija mu je dostojanstvena i uvijek ozbiljna a ipak ugodna.

V. 1) Renato da Sena: Ma passion — Valse lente (Fr. 2) 2) I. Conte: Souvenir de ma belle (Valse Boston F. 2·60) 3) R. Stacchetti: Serenatella (Valse Fr. 1·75). Lagane stvarčice bez poteškoća. „Serenatella“ je draga i zgodnja za djecu, „Souvenir“ malo teži i isto tako „Ma passion“. Sve imaju lijepe slike na naslovnom listu pa su i stog gledišta privlačljive. Brojevi III, IV, V, dobivaju se kod E. Maddalopi — Napoli (Vico teatro nuovo a Toledo 47).

VI. Nakladna knjižara Agenzia libreria musicale — Torino — (Via Monte pietà 5) izdala je slijedeće skladbe: 1) G. Mosso: Tantum ergo (2glasni bez pratnje E 1·90) 2) G. Mosso: In Festis B. Mariae V (Večernjica Bl. Gospe za 2glasne u falsobordone uz pratnju orgulja Fr. 2·50) 3) Januzzi: Ecce sacerdos magnus (2glasni i orgulje Fr. 2). 4) M. Michele: Tantum ergo 2glasni i orgulje Fr. 1·90) 5) G. Sacheri: Tantum ergo 2glasni i orgulje Fr. 1·80). 6) G. Piazzano: Ave Maria (1glasni i orgulje Fr. 0·80) 7) G. Malagoli: Litanie del S. Cuore di Gesù (Litauije Presv. Srea Jsusova 2glasni i orgulje Fr. 2). 8) G. Sacheri: Magnificat (2glasni i orgulje Fr. 3). G. Piazzano: Iste Confessor (3glasni i orgulje F. 1·30). 10) G. Piazzano Inno a S. Antonio (2glasne i orgulje Fr. 1·20). Sve su skladbe dostojne crkve i u laganom stilu. Kako su melodične, to se lako nauče a od d. brog su učinka. Br. 8 jest nesto poteži ali će trud biti nagrađen lijepim uspehom. Br. 9 je im-

pozantan kao što i neki drugi. Vobče su uspjele kompozicije pa ih svakome prepuručam, ko od njih ima potrebu.

VII. Nakladna knjižara Leandro Chenna — Torino Via Piave Nr. 3 ima ova izdanja. 1) B. Lanzi: Impressioni francescaue (Za orgulje ili harmonium L. 2). 2) De Venz: Tre mottetti: Adoro Te — Cor Jesu — Tantum ergo) Zadnji 2 glasni, a prva dva jednoglasno uz orgulje L. 0-75). 3) Branchina: O salutaris hostia (2 glasni i orgulje 40-60). 4) B. Pietrobono O-9 B. Messa degli Angeli (Pratnja koralne mise L. 2). Jednostavne skladbe baš za manje crkve u gradovima i sela, jer su laganog razumijevanja. Lanzi orisuje utiske, što jih je dobio za svog boravka u franjevaškom samostanu. Ovi su utisei zgodnji za harmonium nego orgulje. Ko posegne za ovim izdanjima, ostat će zadovoljan.

(Nastavit će se.)

Organistovske zadeve.

1. Poročilo o zborovanju organistov.

Dne 18. avgusta 1920. so imeli organisti shod, na katerem se je precej resno in burno obravnavalo, kako izboljšati gmotni položaj organistov.

Zborovanje se je otvorilo s sv. mašo ob 10. uri v stolnici, pri kateri so peli peveci ljubljanskih cerkvenih korov slovenske pesmi. Po sv. maši je bilo zborovanje v Alojzijevišču v prostorih orgljarske šole. G. predsednik St. Premrl otvori zborovanje in pozdravi vse navzoče. Med udeleženci je bilo tudi nekaj duhovnikov in g. Komlanec kot zastopnik Jug. strokovne zveze. Nato govori g. predsednik o slabem gmotnem stanju organistov. To je stan, ki je najslabše plačan. Iz statistike, kolikor jo ima iz l. 1919, se razvidi, da se dobijo plače organistov po 100 K, reci: en sto kron na leto, potem se dvigajo tako, da pridejo do 1500 K. Z draginjo vred se je tudi to stanje vedno slabšalo. „Podp. društvo organistov“ je pri škof. ordinarijatu sicer doseglo nekaj zboljšanja kakor štolnina, najemnina zemljišča itd. Tudi plače same kot take so po več krajih za približno 100% zboljšali, vendar je to za sedanje razmere le malenkost. Dolžnost vsakega organista je, da pristopi v društvo, ker le potem bo mogoče se več storiti. Danes je v društvu komaj dobra tretjina organistov, vsi drugi so izven društva in navadno samo zabavljajo, da društvo nič ne stori. Ne tako! Pristopite v društvo. V slogi je moč.

G. Mihelčič priporoča, naj bi se stopilo v stik s štajerskimi organisti, za kar naj bi se obrnilo na g. Bervarja za pojasnilo. Sprejeto. G. Savinšek predlaga, naj bi se dali v najem cerkveni sedeži v prid organistom. G. Bajuk priporoča, naj se vse stori, da vsi organisti pristopijo k društvu. Naj se prosi oziroma zahteva tudi v Belgradu od vlade podpora. Povdarja, kaj organist vse stori kot kulturni delavec, in če vlada podpira tudi druge, ki delajo za prosveto in kulturo, je dolžna tudi organistom pomagati v njih bedi.

G. Komlanec poroča glede J. S. Z. V preteklem letu zveza pač v prid organistom ni še mogla kaj storiti, ker vsa stvar še ni bila dobro izpeljana. Tudi članarino organisti niso plačevali, kar je pri njihovih slabih plačah ra-

zumljivo. Če se za organista ne more dobiti nikjer drugje potrebnega denarja, bi morali zato skrbeti verniki, verska organizacija, tako da bi mogel organist izhajati. Kdor pošteno vrši svoje delo, mora imeti tudi neko določeno najmanjšo plačo, svojemu delu primerno. Povdarja, da se mora organist ob prostem času tudi še sam izobraževati; razen tega dela še pri Marijini družbi, pri tretjem redu, pri prosvetnih izobraž. društvih, pri Orlih itd. Stvar se mora gledati iz stališča bogoslužja. Tudi država bi morala za to prispevati. Izdela naj se osnutek, kako naj bi država in verniki prispevali, da se reši to vprašanje. Ta osnutek naj bi se predložil vsem jugoslovanskim katol. škofom s prošnjo, da bi se za to resno zavzeli. Prišlo bi morebiti v poštev tudi agrarno vprašanje, da tudi tukaj organist nekaj dobi. Priporoča, naj bi se vsi organisti v celi Jugoslaviji združili v eno organizacijo, katera naj se potem postavi tudi v okrilje Jug. strok. zveze.

G. predsednik „Orlovske zveze“ pozdravi navzoče organiste. Nato govori o petju po orlovskih odsekih. Prosi, naj bi se organisti zavzeli zato, da bi se gojilo petje pri Orlih bolj kakor do sedaj. Kjer ni več mogoče, naj se pojo vsaj navadne lahke narodne pesmi; kjer so moči za to, tam naj se goji tudi bolj umetno petje. Petje je, ki poživi in razvedri človeka, da potem veliko rajši in bolj z veseljem dela v prospeh naših organizacij.

G. Bajuk poroča o „Pevski zvezi“, ki se je ustanovila na mariborskem taborn. Namen te zveze je: organizirati vse pevce po naših prosvetnih društvih v eno veliko organizacijo: v „Pevsko zvezo“. Ta zveza bi skrbela, da bi se po naših društvih začelo gojiti petje bolj kakor do sedaj. Skrbela bi po možnosti za dobre pevovodje, ter jih pošiljala v kraje, kjer istih ni, pevci bi morali plačevati nekaj članarine, iz tega bi se potem oskrbele cenejšim potom note, katere je težko dobiti, in če se dobé, so silno drage. Treba bi bilo tudi društvenega glasila. Pozneje bi se ustanovile tudi godbe, kjer bi to kazalo. Priporoča organistom, naj bi se za to zavzeli in pri tem sodelovali, zlasti ker bi se moral organist povsod, kjer bi sodeloval oziroma poučeval petje, za to primerno plačati.

G. Jerman se zopet povrne k prejšnjemu predmetu in pravi, da je nujno potrebno, da se za organiste nekaj stori. Organisti stoje pred žalostno bodočnostjo in s skrbjo gledajo v prihodnost. Ali se mora plača izboljšati, ali bodo pa organisti primorani, da zapuste svojo službo in si iščejo kruha drugje, kjer ga je lažje dobiti. Tako se ne more več izhajati.

G. Zdešar pravi, da je društvo že veliko prosilo in moledovalo, toda večina poklicanih faktorjev se zato nič ne zmeni. Nehajmo prositi, in zahtevajmo od škof. ordinarijata, da prisili vse tiste, ki pridejo tu v poštev, da se mora za organiste nekaj storiti. Prav gotovo, če bi bila tu le dobra volja, se da marsikaj narediti in izboljšati, treba je samo trdne volje in resnega dela. Če se pa to ne stori, je pa boljše, da se orgljarska šola zapre, čemu bi vzgajali tu ljudi, ki nikoli v življenju ne bo njih delo primerno cenjeno in še manj primerno plačano.

G. Matej Holmar, ameriški Slovenec, pravi, da on pravzaprav ne bi imel pravice tu govoriti, toda kot nekdanji slovenski organist bi rad sprego-

voril par besedi. Iz današnjega zborovanja je izprevidel, da je slovenski organist res po beraško plačan. Energično zahtevajte, da vas dostojno plačajo, če pa ne, potem ne kaže družega, kakor pustiti to nehvaležno službo in si poiskati boljših dohodkov. Torej tako ali tako.

G. predsednik nato prečita sledečo resolucijo, ki naj se pošlje škofijskemu ordinarijatu v Ljubljani.

„Od leta do leta naraščajoča draginja živil, obleke in vseh življenskih potrebščin resno ogroža existenco organistovskega stanu. Dočim so si drugi stanovi v tej splošni stiski znali na razne načine pomagati in si priboriti današnjim razmeram primerne plače, se organistom in cerkvenim pevovodjem to do danes — pa ne le v Jugoslaviji, tudi drugod n. pr. v Avstriji, Nemčiji itd. — kljub temu, da so ponovno apelirali na cerkveno in državno oblast, žal ni posrečilo. Nekoliko se jim je pač zboljšala štolnina, zvišala tuintam tudi za okrog 100 % njih prejšnja že itak smešno nizka plača, a v mnogih krajih se glasom poročil organistov na org. društvo ni v tem oziru prav nič storilo; kjer se je pa kaj storilo, še vedno nikakor ne zadostaje za stanu primerno preživljanje. Mnogi dobri organisti so vsled tega že pred vojsko, zlasti pa v zadnjih letih popustili org. službo in si poiskali boljših služb. Za cerkveno glasbo so takorekoč izgubljeni.

Vemo, da je rešitev org. vprašanja težka reč, a prepričani smo tudi, da ugodno in čim prejšnjo rešitev tega vprašanja zelo zadržuje in v veliki meri otežkoča ravno nezanimanje in brezbriznost mnogih tu prizadetih činiteljev, bodisi župnih uradov, občin in končno države.

Da mora vsled teh okoliščin cerkvena glasba kot umetnost trpeti škodo, pa tudi versko življenje ki ga ravno dobra cerkvena glasba močno dviga in pospešuje, je očitno.

Karkoli je cerkvena oblast za organiste storila, hvaležno potrjujemo. Smo pa mnenja, da je treba celo zadevo še odločneje prijeti in čimpreje korenito urediti.

Pozdravljamo predlog g. kanonika dr. Kimovca na shodu dekanov, naj se sestavi odbor, ki bo napravil seznam služb in dosedanjih dohodkov ter načrt, kako bi se dohodki zvišali. Dodatno k temu predlogu prosimo in zahtevamo, naj se pri škof. ordinarijatu ustanovi in čim prej skliče stalna komisija vsaj sedmih mož: treh duhovnikov in treh organistov, ki naj pod vodstvom od škofa pooblaščenega kanonika v najkrajšem času prouči sedanji gmotni položaj organistov in stori v svrhu solidnega in res zadovoljivega zboljšanja potrebne korake.“

Ker se nihče več za besedo ne oglasi, se g. predsednik zahvali navzočim za vdeležbo in želi današnjemu zborovanju in današnjim sklepom obilo božjega blagoslova, nakar ob $\frac{3}{4}$ 1. zaključil zborovanje.

2. Podporno društvo organistov in pevovodij.

Z ozirom na ponovno prošnjo podp. org. društva je škofijski ordinarijat dovolil, da se pri naročenih petih sv. mašah (rekviem, poročna

maša itd.) računa za organista 10 K. (Glej „Škof. list“ 1920. VII. 64.) — V tekočem letu je društvo dalo svojim članom podpore v znesku 2500 K. — Društvu je daroval g. Matej Holmar, organist v Clevelandu (Amerika) 400 K, g. Ivan Bezeg, vpokojeni organist v Kamniku 10 K. Bog jima povrni!

3. Organistovske službe.

Službo organista in cerkvenika na Bledu je dobil absolvent orgljarske šole Franc Mihelčič; službo organista in obč. tajnika v Begunjah pri Cirknici absolvent orgljarske šole Ciril Pirnat.

Razpisana je služba organista in cerkvenika v Vačah pri Litiji. Istotako pri sv. Barbari v Halozah (Štajersko). Tu znašajo letni dohodki v denarju in dveh zbirnicah 24.000 K. Stanovanje prosto. Nastop takoj. Cecilijanci imajo prednost. (Organisti, pozor! To je pač nekaj izrednega!)

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 28. junija je „Glasbena Matica“ priredila koncert na čast našemu prestolonasledniku regentu Aleksandru, ki je tiste dni bival na obisku v Sloveniji. Matični mešani zbor pod Hubadovim vodstvom je izvajal nekaj slovenskih umetnih skladb skladateljev: Adamiča, Lajovica in Premrla ter velik venec slovenskih, hrvatskih in srbskih narodnih pesmi. Pri „Glasbeni Matici“ smo od nekdanj navajeni na solidno izvajanje; a to pot je bilo petje zbora izredno umetniško in v vsakem oziru največje pohvale vredno. Orkester „Glasbene Matice“ pomnožen z glasbeniki kralj. Nar. gledališča je pod Jerajevim vodstvom izvajal dva stavka VI. simfonije Čajkovskega. Igranje orkestra je to pot — dasi vseskoz točno in častno — nekoliko trpelo vsled silne soparice, ki je vladala v dvorani. Koncertu je poleg v zaključenem številu pripuščenega občinstva prisostoval regent Aleksander s številnim spremstvom. Po koncertu se je regent obema dirigentoma zahvalil in jima čestital. Posebno laskavo se je izjavil o matičnem pevskem zboru. — 11. julija je pevsko društvo „Slavec“ priredilo na vrtu hotela „Tivoli“ Narodno slavje. Poleg društvenega moškega in mešanega zbora pod vodstvom društvenega pevovodje Herija Svetela je sodelovala tudi vojaška godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika dr. Čerina. — 17. avgusta sta v Unionovi dvorani koncertirala operni pevec Josip Rijavc iz Zagreba in slovenski pianist skladatelj Lucijan Marija Škerjanc. Spored je obsegal samospelve slovenskih skladateljev Lajovica, Ravnika, Škerjanca, hrvatskih: Hatzija, Konjoviča in Gotovaca in arije iz oper: Tosca, Carmen in Aida.

II. Koncerti in prireditve drugod. — 26. in 27. junija je dramatski odsek srednješolske organizacije v škofijski gimnaziji Št. Vidu nad Ljubljano uprizoril Ajshilovo trilogijo „Orestija“, poslovenil prof. Fr. Omerza. Pevske točke s spremljevanjem klavirja in flavte je uglasbil dr. Fr. Kimovec. Po poročilih udeležencev se je uprizoritev tega starodavnega klasičnega dela povsem posrečila, in tudi glasbene točke so se v celotni miljē dobro podale. — 4. julija so pevski zbori kamniškega okraja priredili koncert v Kamniku, čigar čisti prebitek je bil namenjen v vojski oslepelim vojakom. — Začetkom julija je pevski zbor „Glasbene Matice“ poletel na Koroško in priredil dva koncerta: enega v Borovljah, drugega na otoku Vrbskega jezera. — O priliki prvega slovanskega Orlovskega tabora v Mariboru je pevška zveza „Ljubljana“ priredila 31. julija in 1. avgusta koncerte v Götzovi dvorani. Dr. Fr. Kimovec pravi v svojem poročilu o teh koncertih v Slovencu z dne 4. avgusta, da sta ta dva koncerta iznova dokazala, kako naša organizacija tudi na glasbenem polju stremi za vedno višjimi cilji. Pri koncertih je poleg draštv. zbora nasto-

pila s štirimi točkami mlada češka umetnica, Orlica, gdč. M. Kreyzlova, prof klavirja v Brnu. — 12. avgusta je na Bledu koncertiral srbski violinski virtuoz Pera Stojanovič. — 13. avgusta sta ravnotam koncertirala Rijavec in Škerjanc. — 14. avgusta je bil koncert v Litiji. Priredili so ga skladatelj Škerjanc, gojenec akademije v Pragi Pavel Debevec in pevski kvartet: Simončič, Premelč, Debevec in Sekla. — 14. avgusta je pevski zbor „Slavca“ priredil koncert na Bledu, 22. avgusta pa v Rogaški Slatini — Godalni kvartet Zika je priredil več komornih večerov: 19. avg. na Bledu, 25. in 26. avg. v Rogaški Slatini. Na sporedih so bili: Grieg, Beethoven, Čajkovsky, Dvořak, Rimski-Korsakov, Ljadov, Borodin in Glazunov. S. P.

Dopisi.

Ljubljana. (Stolni kor.) Zadnje poročilo o petju in glasbi na našem stolnem koru je bilo v C. Glasbeniku v 1. številki 1918. Takrat je trajala še svetovna vojna. Koncem oktobra oz. začetkom novembra 1918 pa smo doživeli prevrat. Prevrat v državi je prevrgel marsikaj tudi v naši stolnici. Nemški govori so se jeli krčiti, dokler niso sredi maja 1919 popolnoma prenehali. Istotako je prenehalo petje v nemškem jeziku pri večernih šmarnicah in pri postnih govorih ob petkih, ki so se z 1. 1919. sploh opustili in so sedaj samo slovenski postni govori ob nedeljah. Šmarnice pa smo imeli v l. 1919. in letoš po dvakrat na dan: zjutraj in zvečer in seveda obakrat v slovenskem jeziku. — S prevratom v državi so prenehale prejšnje cesarske maše, dobili smo pa nove državne praznike in z njimi bogoslužne slovesnosti: praznik Ujedinjenja Slovencev Hrvatov in Srbov (1. dec.), rojstni dan prestolonaslednika, regenta Aleksandra (17. december), Vidov dan (28. junij) in god kralja Petra (12. julij). — Od časa prevrata dalje do danes smo imeli v stolnici tudi že dva znamenita tuja cerkvena kneza: 11. marca 1919 londonskega nadškofa kardinala Frančiška Bournessa, ki smo mu peli pri tihi maši slovenske pesmi; 14. marca 1920 pa francoskega nadškofa in kardinala L. E. Duboisa, ki je ta dan v stolnici pontificiral. — 27. junija je prisostvoval tihi, od g. škofa darovani sv. maši naš regent prestolonaslednik Aleksander. Peli smo slovenske pesmi. — Toliko o tem. — Sedaj pa še par drugih reči. Pevski zbor se od l. 1918. dalje suče zopet okrog 30 pevk in pevcev. V tem času smo izgubili nekaj dobrih moči, pa jih hvala Bogu zopet z drugimi tudi dobrimi nadomestili. V zadnjih dveh letih smo naštudirali dve novi latinski maši: Píckovo „Missa solemnis v C“ za 4glasni mešani zbor in orglje, Perosijevo „Missa pontificalis v D“ za tri mešane glasove, orglje in orkester in dr. Kimovčevo staroslovensko, ki smo jo izvajali v letošnjem cerkvenem koncertu 10. marca. Že drugič po več letih smo naštudirali Rheinbergerjevo v As. V celotnem repertoaru imamo okrog trideset latinskih maš. Radi bi spravili na kor še več novih. Pa nam po eni strani mnogo časa vzame zlasti študij gradualov in ofertorijev za vse tedelje in praznike v letu. Poleg tega je bilo med vojsko radi otežkočenega prometa, danes pa je radi nezasišane draginje težko nabavljati nove večje skladbe.

Pri popoldanski službi božji gojimo že par let cerkveno ljudsko petje in izbiram pesmi, kakor tudi event. Tantum ergo, ki jih ljudstvo zna in rado poje. Vsako prvo nedeljo v mesecu imamo pete litanije Srca Jezusovega, ki jih pojo gg. bogoslovci pred oltarjem, za njimi pa ljudstvo (ljudske in Foersterjeve). Ravnotako smo pri večernih šmarnicah ob nedeljah in praznikih lani in letos peli lavretanske litanije (ljudske z mnogimi odpevanji), in jih je ljudstvo res navdušeno prepevalo.

Cerkven koncert 10. marca t. l. se nam je hvala Bogu prav srečno obnesel. Če Bog da, priredimo prihodnjega še to jesen. Stanko Premrl.

Ljubljana (Šentpeterski kor). Minilo je že več časa, odkar sem poslal poročilo o našem petju v „Cerkv. Glasb.“. Zato danes spet nekoliko o tem, kako se pri nas trudimo in delamo za dostojno in lepo cerkveno glasbo.

Normalne, predvojne razmere se vračajo tudi na kor med pevski zbor. Zbor šteje 25 pevcev; 9 sopranov, 8 altov, 3 tenore in 5 basov. Vaje imamo redno dvakrat na teden, ki jih pevci, zlasti nekateri, prav pridno obiskujejo. Sedaj poleti je pa s pevci včasih precej velik križ. Zakaj? Mislim, da imajo v malo kateri fari toliko potrebnih in nepotrebnih organizacij, društev, odsekov, klubov, zvez in ne vem, kaj še vse, kakor pri nas. In kakor se zdi, hočejo sedaj imeti ljudje nedeljo za to, da prirejajo izlete, ne pa zato, da bi praznovali nedeljo tako, kakor zapoveduje Cerkev. Ni čuda, da se polagoma prijemlje ta bolezen tudi pevcev, ki so velikokrat člani treh ali štirih društev ali klubov. Zakaj, čemu društvo ali klub, če ne prireja izletov. Zdi se, da je dandanes glavni namen vsakega društva to, da hodijo člani na izlete in razne druge zabave. Pa si pomagaj, če si moreš. To je pač moderno. Splošno pa moram le pohvaliti vse pevce in pevke, kajti v resnici je treba velikokrat premagovanja, kdor pride dvakrat ali celo trikrat v nedeljo v cerkev na kor. Zlasti še, ker pri nas več pevk in pevcev poje popolnoma brezplačno, drugi pa dobe le male nagrade.

Naj sledi tu kratko poročilo, kaj se je pri nas zadnje čase pelo.

Latinske maše sledečih komponistov: Goller, Řihovsky, Gruber, Zangl, Griesbacher, Wagner, Foerster, Mitterer, Ziegelmaier.

Introit in komunija navadno koralno ali ju recitiramo.

Graduale pojemo od Foersterja, Griesbacherja, Lipa, Kristinusa itd.

Ofertorije: Řihovsky, Foerster, Gruber, Goller, Mitterer. Slovenske pesmi iz vseh zbirk, ki jih je pa še vendar premalo; zato si pomagamo tudi z drugimi tujimi. Zlasti Marijine in Srca Jezusovega pojemo od Griesbacherja, Zangla, Gruberja, Mittererja, Gollerja, Niedrista, Hochreiterja in Deschermaierja. Tudi božične in velikonočne pesmi razum vseh znanih domačih še od sledečih tujih skladateljev: Mitterer, Gruber, Führer, Högman itd.

Tantum ergo pojemo iz sledečih zbirk:

Goller	12	Pange lingua
Foerster	10	" "
Kocian	5	" "
Griesbacher	6	" "
Řihovsky	10	" "
Mitterer	12	Tantum ergo
Gruber	Op. 49.	

Blagoslovnih slovenskih pesmi rabimo zelo veliko, ker je zjutraj ob 6 h in ob 9ih zmiraj sv. maša z blagoslovom. Primernih pesmi zato je pa razmeroma zelo malo, zato si pa pomagamo takole: Vsak pevec se nauči na pamet slovensko besedilo, ki ga potem lahko podstavimo pod vsak Tantum ergo. In kdor je v zadregi za blagoslovne pesmi, mu svetujem, naj isto poskusi. Besedilo je sledeče:

V zakramentu vse sladkosti
počastimo Jezusa,
dal je v novi nam skrivnosti
rajski kruh zveličanja;
v naših čutov pa slabosti
trdna vera nas kreпча.

Čast in slava naj prepeva
se Očetu večnemu,
čast in slava naj odmeva
njega Sinu ljubemu;
čast enaka razodeva
naj se Duhu svetemu.

Novih orgelj še vedno čakamo. Toda za nekaj let bo menda že treba še potrpeti, dasi smo jih potrebni kot nevem kaj. Seveda če stanejo orglje 300.000 K, ne moremo še

zaenkrat misliti nanje. Nekoliko več upanja pa je, da bomo še letos povečali (prezidali) cerkven kor, kateri nam vsled tesnega prostora dela velike težave in ovire pri petju. Kadar se pa to zgodi, takrat bom zopet poslal poročilo v „Cerkv. Glasb.“ in Bog daj, da bi bilo to kaj kmalu.

Rajhenburg. 4. julija pri slovesni sv. maši smo imeli prvič v novi lurški cerkvi orkestralno mašo. Domači pevski zbor (pomagali so nekateri udeleženci) in orkester salezijanske godbe iz Rakovnika je proizvajal: V. Goller: Missa in honor. B. M. V. de Loretto; in Rud. Wagner: Offert. Jubilate Deo. Samo mašo brez spremljevanja orkestra smo peli že 3. julija ob obletnici posvečenja lurške cerkve. — Rajhenburški cerkveni zbor obstoja le iz kmečkih pevk in pevcev; omenil sem to zato, da se uvidi, kako se tudi na deželi s stopnjevanjem vaj pevskega zbora doseže sčasoma proizvajanje kombiniranih kompozicij. Ta zbor ni nikoli prej pel s spremljevanjem orkestra in je to pot svojo nalogo dobro izvršil. — Prijetna pa mi je dolžnost, da se na tem mestu zahvalim tudi gg. godbenikom salez. godbe, dirigentu konservatoristu Vrečkotu in g. žup. Doberšku, ki je igral harmonij (orgelji žal še nimamo) za trud in požrtvovalnost pri izvedbi. — Isto nedeljo so nas obiskali romarji iz Zagreba, ki so ob enem bili izletniki na orlovski prireditvi. Slišali smo tega dne hrvatsko cerkveno petje; in sicer enoglasno in zborna petje. Bilo je res lepo in cerkveno. Enoglasno petje sem slišal na pohodu v lurško cerkev. Peli so znano, francosko lurško pesem: Sred te se pečine Marija javi . . . Takoj ko so prišli v cerkev, so imeli skupno sv. mašo, med katero je prepeval srednje veliki, izurjeni mešani zbor. Vodil je ta zbor eden gg. oo. frančiškanov iz Zagreba (ime sem pozabil). Peli so lepo, z razumevanjem, prehodi iz forte v piano in obratno so bili dobri, a zraven tega bili so mestni sveži mladi glasovi. Peli so v hrvatskem jeziku. Žal, da ne znam naštetih skladb, ki so jih peli. — Iz srca smo jim hvaležni za njihov trud. H koncu omenim, da so zagrebški gg. frančiškani res ljubeznjivi; kadar pridejo v Rajhenburg, tedaj nas počastijo z lepim ubranim petjem. Priromali so namreč tudi že pred enim letom v Rajhenburg, a tedaj so imeli lep moški zbor. — Prosimo jih še večkrat za take obiske.

Kaplan Dušić.

Razne vesti.

△ Zlati jubilej cecilijinih društev. Letos 16. decembra preteče petdeset let, odkar je papež Pij IX v posebni apostolski konstituciji „Multum ad movendos animos“ odobril in priporočil leta 1867 od Witta ustanovljeno „splošno nemško cecilijino društvo“. Iz Nemčije se je cecilijina ideja hitro širila tudi v druge dežele: V Avstrijo, v Italijo, na Angleško v Ameriko. V ljubljanski škofiji se je cecilijino društvo ustanovilo l. 1876., prvi občni zbor pa je imelo leta 1877. — Cecilijanci v Italiji nameravajo letošnjo petdesetletnico odobritve Cec. društev od apostolske stolice obhajati na slovesen način z jubilejnim občnim zborom v Turinu meseca septembra t. l. Hkrati se bodo ravnotam vršile tudi razne druge cerkveno- in svetnogašbene slavnosti.

△ Bogoslužni jezik na Češkem. Papež je s posebnim dekretom dovolil, da se sme pri petih mašah ponovitev lista in evanželija peti v češkem jeziku, tudi kadar ni pridige. Krsti, poroke in pogrebi se smejo vršiti v češkem jeziku. Litanije in molitve pri procesijah sv. Marka, prošnje dni in na praznik sv. Rešnjega Telesa se smejo na Češko-Slovaškem vršiti v domačem jeziku, če bi se sicer vsled rabe latinskega jezika ljudstvo cerkvi odtujevalo. V samostanih in božjepotnih cerkvah: na Velehradu, v Sázavi, v Pragi na Višehradu in v Emavzu, v kapeli sv. Vavrlava in na grobu sv. Janeza Nepomuka v stolni cerkvi sv. Vída, na grobu sv. Ljudmile v cerkvi sv. Jurija v Pragi, v staroboleslavski baziliki, kjer je sv. Vavrlav umrl mučeniške smrti, in na sv. Gori pri Pf. bramu se sme služba božja vršiti v staroslovenskem jeziku. To pa samo na praznike: sv. Cirila in Metoda, sv. Vavrlava, sv. Prokopa, sv. Ljudmile in sv. Janeza Nepomuka.

△ Sklepi šolskega leta 1919/20 na orgljarški šoli v Ljubljani je bil dne 29. junija. Spričevalo usposobljenosti za organistovsko službo so dobili: P. Tadej Leko iz Bjelopolja pri Mostarju, Anton Mazovnik iz Ježice, Franc Mihelčič iz Petelin pri sv. Heleni, Ciril Pirnat iz Nožic pri Homcu, Alojzij Šeme iz Police in Janez Tisej iz Dobropolja. — Prihodnje šolsko leto se prične 20. sept. Ob devetih bo vpisovanje vseh učencev, prejšnjih in na novo vstopajočih; takoj nato izpiti nanovo vstopajočih učencev. Ti morajo s seboj prinesiti: 1) rojstni oz. krstni list, 2) zadnje šolsko izpričevalo, 3) spričevalo o нравnosti. Izmed nanovo priglasiženih kandidatov orgl. šole bodo imeli pri sprejemanju prednost tisti, ki znajo že kaj glasbe in ki so hkrati večji tudi še v kaki obrti.

△ Osebne vesti. G. Ignacij Hradnik, kapitejski organist v Novem mestu in občeznani skladatelj, doživlja letos 40 letnico svojega glasbenega delovanja. Še na mnoga plodovita leta! — Skladatelj Emil Adamič, ki je bil ves čas vojske od doma odsoten in preživel več let v ruskem ujetništvu, se je ravnokar srečno vrnil v domovino. Glasbeno društvo „Ljubljanski Zvon“ mu je o tej priliki priredilo 21. avgusta v Narodnem domu pozdravni večer. Dobrodošel in najiskrenejše pozdravljen! — Skladatelj F. S. Vtihar v Zagrebu je bil za zasluge na polju jugoslovanske glasbene umetnosti odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje. — Za nadzornika vseh vojaških godb v Jugoslaviji je imenovan višji kapelnik S. Pokorny. V naši kraljevini imamo sedaj 24 divizijskih godb. — Naš sotrudnik g. Franc Milnar-Cigale je bil pred kratkim v Zagrebu promoviran za doktorja prava. Iskreno čestitamo! — Na podzavljemem „deželnem glasbenem zavodu“ v Zagrebu je bil mesto bivšega ravnatelja Rosenberg Ružiča imenovan ravnateljem tega zavoda prof. Franjo Dugan. Želimo mu kar največ božjega blagoslova in najboljših uspehov. — G. Josip Bervar, bivši spretni organist po več krajih na Slovenskem, pozneje na Brodu ob Savi, biva sedaj kot gim. učitelj petja v Vinkovcih na Hrvatskem. — G. Jernej Cenčič, nadučitelj v pok. in bivši organist pri oo. frančiškanih v Kamniku, je obhajal 19. junija s svojo soprogo Heleno roj. Vidmar, 50 letnico poroke. Bog ju živi! — Naš rojak gosp. Matej Holmar, organist v Clevelandu v Ameriki, se je blizu en mesec mudil v domovini. Udeležil se je orlovskega tabora v Mariboru in organistovskega sestanka v Ljubljani. Za nas list je obljubil napisati o priliki poročilo o ameriških cerkvenoglasbenih razmerah.

△ Koncem junija je v vlaklu z Jesenic do Področnice nagloma preminul organist in pevovodja borovljskega pevskega zbora Albin Prek. Pri zadnjem izletu krišč. soc. delavstva v Vetrinj je s svojim izvrstno izvežbanim pevskim zborom še vneto sodeloval. Star je bil komaj 32 let. Škoda idealno navdušenega, čvrsto delujočega glasbenika. Pokoj njegovi duši!

△ Kraljevo srbsko gledališče v Belgradu, ki se je tekom tega leta obnovilo, popravilo in moderno opremilo, otvori sezono s 1. septembrom. Kot prvi tenor je sprejet g. Stepnowski, do sedaj član kralj. nar. gledališča v Ljubljani.

△ Jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani je štel koncem prvega šolskega leta 1919/20 53 učencev in učenk. Razen ravnatelja M. Hubača je poučevalo v glavnih predmetih: klavir, gosli, oboa, tröbenta, solopetje, dramatična igra, harmonija, kontrapunkt in kompozicija 13 profesorjev in profesorice, v stranskih predmetih: glasbena teorija, klavir, gosli, metodika pevskega pouka po Battkejevi metodi, glasbena zgodovina, srbohrvaščina še 9 drugih učnih moči.

△ Poziv jugoslovanskim skladateljem. Pevsko društvo „Vranska Vila“ na Vranskem razpisuje tri nagrade za tri najboljše, izvorne skladbe in sicer po 250, 150 in 100 kron. Skladbe naj bodo mešani zbori, ne pretežki in zloženi v narodnem, jugoslovanskem duhu. Ozirati se je tudi na to, da naj bo najvišji ton za soprane „g“ in ravnokako najnižji za base „g“. Prva nagrada se prisodi efektni skladbi s spremljevanjem klavirja. Posamezni deli te skladbe se naj ponavljajo, ali pa naj obsega besedilo več kitic. Vsakemu skladatelju je prosto potegovati se za vse tri nagrade. Skladbe, ki jim bo prisodila nagrade posebna jury, sestavljena iz glasbenih strokovnjakov, naj se pošljejo

do 30. septembra t. l. pevskega društvu „Vranska Vila“. Natančno ime skladatelja se naj priloži v odprtem ovitku, na katerem naj bo zabeležen naslov njegove skladbe. Vransko, dne 10. julija 1920. Ivan Jakše, t. č. predsednik.

Δ Nove opere. Ena izmed novih oper, ki so jih letos proizvajali v Parizu, je „Taras – Buljba“, ki jo je zložil Marcel Samuel Rousseau. Besedilo je spisano po Gogoljevem romanu. Glasba nudi nekaj novega in je zelo uspela. — „Legenda sv. Krištofa“ se imenuje veliko, z najboljšim uspehom izvedeno glasbeno delo, ki ga je zložil V. d' Indy, eden sedanjih prvoboriteljev glasbenega napredka v Franciji, ki je skup s znamenitim orgeljskim skladateljem A. Guilmantom in Ch. Bordesom leta 1896 ustanovil slovečo pariško „Schola cantorum“. D' Indij je globokoveren katoličan. — Dunajski operni kapelnik Zemlinski je zložil novo opero „Pritlikovec“, ki jo nameravajo izvajati najprej v Frankfurtu.

Δ Znani nemški cerkveni skladatelj monsieur Ignacij Mitterer je obhajal 2. febr. 70 letnico rojstva. Mittererjeve skladbe, plemenite po svoji vsebini in formalno izklesane, se pojo širom katoliškega sveta. G. skladatelj, ki mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let, živi v pokoju v Briksenu na Tirolskem.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Anton Lajovic: Pesmi samote. Pesnitve Pavla Verlainea. 1. Svetla noč. 2. Spleen. 3. Razdvojenost. Izdalo in založilo pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“. Izdaja muzikalij za društveno leto 1920. V Ljubljani 1920. Krasni, globoko zamišljeni, srednje-težki samospevi s klavirjem.

Stanko Premrl: Tri skladbe za klavir. 1. Ob kolovratu. 2. Pri otrocih. 3. Vzdihi. Izdala in založila „Glasbena Matica“ v Ljubljani. Izdaja muzikalij za društveno leto 1917/18. V celoti ne pretežke, tudi za glasbene šole primerne skladbe.

Anton Nedved: Bone Deus pro una voce cum organo aut physharmonica. (Za en glas z orgljami ali harmonijem.) Op. 18. Labaci 1891. Opozarjamo organiste na to, svojčas zelo priljubljeno skladbo, ki je v Jugoslovanski knjigarni zopet na razpolago.

Stanko Premrl: Cerkevna pesmarica za ljudske šole. K svojčas izdani partituri „Cerkvene pesmarice za mladino“ so sedaj dotisnjeni tudi obojni glasovi: 1) glasovi vseh 78 v pesmarici se nahajajočih pesmi in 2) glasovi za ljudske šole odbranih 34 pesmi. Opozarjamo ponovno na to praktično in zlasti za gojitev cerkvenega ljudskega petja važno pesmarico. Glasovi za ljudsko šolo stanejo 3 K 60 v. S. P.

„Schola cantorum“ — „L' organista italiano“ (Bergamo-Italia). Zauzetni Mo. Vittorio Carrara osnovao je u sred rata glazbeno poduzeće „Edizione Carrara“ isključivo za cerkvenu glazbu na temelju reforme Pija X. Da lakše proširi tu pravu glazbu, okupi oko sebe najvrsnije talijanske skladatelje i odmah počme izdavati „Schola cantorum“, mjesečnik. „Schola cantorum“ ima dva izdanja. Izdanja A ima skladbe za jedan i dva jednaka glasa (godišnje Fr. 15) a B ima višeglasne skladbe (Godišnje Fr. 17). Oba zajedno stoje godišnje Fr. 28. Ove godine započe „L' organista italiano“ (godišnje Fr. 28), mjesečnik za skladbe orgulja ili harmonija. Predbrojba za sve ovo troje Fr. 52. Časopisi su divno uredjeni, sve glazba ljepa i savršena. Imaju prednost, da se mogu razširiti po cijelom svijetu, jer sastoje samo od glazbenog priloga. Ja ih baš toplo svakomu preporučam, jer su oni ne samo divan ures svakom glazbenem arhivu nego glazbenom učitelju uvijek obilan izvor sa sve glasbene potrebe. O. Sokol.

A. Řihovsky: Der praktische Organist. K 27-30. Ta zbirka ki je bila dolgo časa razprodana, je sedaj v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani zopet na razpolago.

Ravnotam se dobe:

A Prosniz: Compendium der Musikgeschichte. K 45.—. (1750—1830).
Vjekoslav Rosenberg-Ružič: Glasovirska škola. I dio. K 28-60.

F. S. Vilhar: Skladbe III. knjiga. K 30.—. Zbirka obsega 20 skladb: moških, mešanih zborov, samospenov in več skladb za klavir.

Sattner p. Hugolin: Bratom Orlom, himna za moški zbor. K 3.—.

Kiferle Iv.: Slovenske nabožne pesmi za citre in petje. K 12.—.

Ivan Ocvirk: 12 zborova (6 mješovitih in 6 muških). Ljubljana 1920. Vlastništvo skladatelja. Skladbe ocenimo prihodnjič.

Vinko Žganec: Hrvatske pučke popijevke iz Medjumurja. Drugi zvezek. Zagreb 1920. O tej krasni zbirki več prihodnjič.

Jos. Fr. Breznik: Večerno žuborenje Save. Za klavir. Cena 7 K. Založila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Lavretanske litanije.¹⁾

V zadnji „Quartalschrift“ (il., 1920, str. 308) berem:

„Odpustki lavretanskih litanij“. — V nekaterih krajih je navada, da se lavretanske litanije takole pojó: Kyrie, eleison samo enkrat (Kyrie eleison, Christe eleison itd.), marijanski vzkliki po trije skupaj, nato samo enkrat „prosi za nas“; in slednjič „Jagnje božje“ samo enkrat.

Vprašanje je šlo v Rim, ali verniki na ta način še prejmo odpustke litanij, zlasti z ozirom na kanon 934 § 2 cerkvenega kodeksa, ki se glasi: „Odpustki popolnoma prenehajo, kakor hitro se kaj pristavi, izpusti ali ustavi.“

Sv. penitencijarija je na to vprašanje odgovorila negativno, t. j. odpustki se ne zadobijo. To določoo je potrdil sv. Oče v avdienci 18. julija 1919 in pristavil: „Gori imenovana navada se ne more odobriti, zatežadel naj škofje na moder način poskrbé, da se ta razvada odpravi.“ (S. poent. 21. Jul. 1919, Acta Apost. Sed. XII. 18.).

S tem so pete litanije, kakor so pri nas v navadi, od sv. stolice obsojene in mi moramo misliti na korenito preosnovo. Zato priobčujem popolnoma poljudne nove litanije, ki vstrezajo cerkveni zahtevi. Opomnim pa: Začetek in konec naj ostaneta, kakor dozdej, samo hitreje naj se izvajata, ker ni lepo, če se preveč vleče. Jaz sem zato, da duhovniki pred altarjem pojó enoglasno. Od „Sveta Marija“ naprej naj ljudstvo poje vse vskilke, in za vsakim vskilkom „prosi za nas“, kakor kaže skladba. Razdelitev besedila ni težka, treba le enkratne poskušnje v nedeljo popoldne po litanijah, organist in pevci pri orgljah, duhovnik na prižnici. Pojasni naj ljudstvu vzrok spremembe (odpustki, določilo sv. Očeta), potem pa naj zapoje on ali organist vskilke, za njimi ljudje, zlasti mladina, in stvar bo šla hitro od rok.

Potem pa naj duhovnik pri altarju tudi zapoje verzikelj in molitve v slovenskem jeziku, ker to bo litanije ljudstvu zelo priljubilo in bo začetek dejanske udeležbe ljudstva pri popoldanski službi božji.

Moji skladbi bodo sledile brezdvomno še druge; opomnim pa, da naj skladatelji skrbno gledajo na popularnost, ne da bi zašli v banalnost, posebno pa naj gledajo na dobro deklamacijo besedila.

P. Hugolin Sattner.

Listnica uredništva.

Himne „Bože pravde“ še nismo mogli v tej številki prinesli, ker čakamo vladnega odobrenja slovenskega besedila. Upamo, da nam bo mogoče prihodnjič.

¹⁾ K današnji glasbeni prilogi. Op. ured.